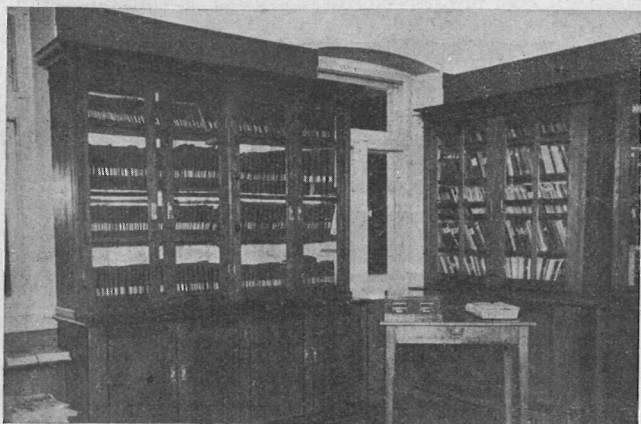
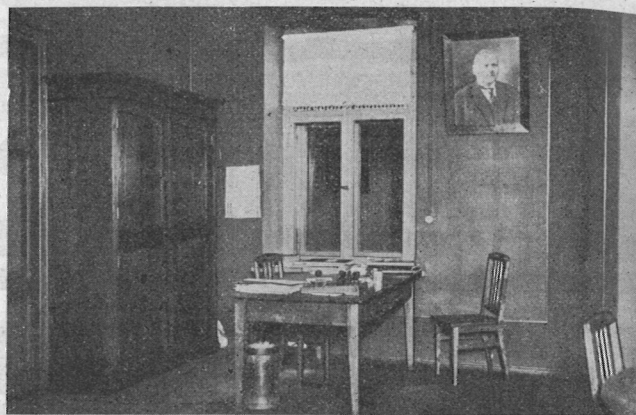

Akadeemiline Põllumajanduslik Selts 15-aastane.

Vaade APS-i raamatukokku.

APS-i juhatuse ja asjaajamise tuba.

Viiendal nov. s. a. möödub 15 aastat Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi asutamisest. Et ka ajakiri „Taluperenaine“ on selle Seltsi asutatud ja välja antud, seepärast ei ole ülearune, et „Talup.“ veergudel mainitakse APS-i tegevust. Selts on oma tegevuse ajal koondand enese ümber peaaegu kõik kõrgema põllumajandusliku haridusega isikud ja ka üliõpilased.

Seltsi töö on arenend kolmes suunas: esiteks — oma liikmete mitmekülgne arendamine ja kasvatamine tulevaseks edukaks tööks, teiseks kodumaa põllumajanduse edendamine ja uurimine ja kolmandaks — põllumajandusliku sisuga kirjanduse koostamine, kirjastamine ja levitamine põlluharijate keskele. Oma suuremaks ülesandeks on APS seadnud Eesti edumeelse põllumehe mõtlemisviisi arendamise niihästi vanemate kui ka nooremate seltsi liikmete keskel, sest ka akadeemiline põllumees peab maaga kokku kasvama ja oma kutset armastama, arvestades põllumehe hingeelu ja tema mõtlemisviisi.

Oma sihtide taotlemiseks korraldab Selts järjekindlalt teaduslikke koosolekuid, kus mitmesugused põllumajanduslikud küsimused leiavad käsitlemist. Pääle selle on Seltsi tegevus koondatud paljudesse toimkondadesse, kus töötatakse rühmiti kitsamail erialadel. Selts on soetand ene-

sele neljatuhande-eksemplarilise raamatukogu, mis on suurim sellesarnane Eestis.

Edasi on kodifitseeritud kogu eesti põllumajanduslik ja kodumajanduslik ajakirjandus; pääle selle on kodifitseeritud põllumajandusega ühenduses olevad küsimused poliitilistest ajalehtedest. Sellega on loodud võimalus töötada kõigi meie põllumajandusse puutuvate küsimuste uurimisel.

Seltsi üheks suuremaks tööks on olnud põllumajandusliku kirjanduse kirjastamine. Senini on koostatud ja trükitud avaldatud mitukümmend suuremat ja väiksemat raamatut, milledest tuleb eriti alla kriipsutada „Põllumehe käsiraamatuid“. Mainitud käsiraamatuid on seni ilmud viis annet, kogu summas umbes 2000 lehekülge. Kaks viimast annet on teoksil. Sellega omandab meie põllumajandus põhjapaneva koguteose, mille koostamiseks on rakendatud kõik meie silmapaistvamad eriteadlased. Olgu mainitud, et nimetatud suurteos on raamatuaasta puhul tunnustatud parimaks teoseks põllumajanduslikus kirjanduses, saades kõrgeima auhinna Tartu Põllumeeste Seltsi poolt raamatuaasta puhul.

Teiseks suuremaks teoseks on ajakiri „Taluperenaine“, mis ilmub juba üheksandat aastat ja on samuti võitnud suure lugupidamise eesti kodudes.

APS-i lugemislaud ja -tuba.

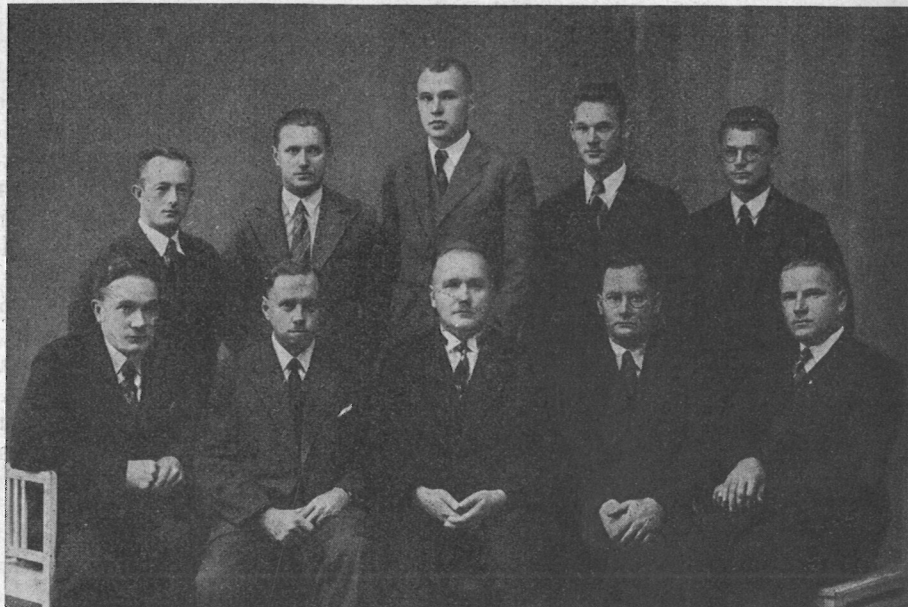
APS-i koosolekute saal.

APS-i juhatus 1935. a.

Istuvad (pahemalt): stud. agr. E. Roger, prof. dr. agr. L. Rinne, prof. dr. agr. P. Köpp — esimees, dots. dr. agr. M. Järvik (Gross) — laekur, dipl. agr. H. Nurk — II abiesimees.

Seisavad (pahemalt): stud. agr. A. Jaanson, dipl. agr. R. Toomre (Tomson) — abilaeur, stud. agr. J. Hansen — majaisa, dipl. agr. E. Järvesoo (Gerberson) — kirjatoimetaja, dipl. agr. E. Raudsepp — I abiesimees.

Pildil puuduvad: agr. L. Käbin, stud. agr. A. Vaher — I kirjatoimetaja abi ja stud. agr. E. Kalbus — II kirjatoimetaja abi.

Selts on uurind eesti põllumajanduslikku vaimulist vanavara, töötades läbi meie kodumaa kihelkonnad. Selts on kogu selle aja jooksul töötand eestikeelsete põllumajanduse oskussõnade väljatöötamisel ühes meie parimate keeleteadlas-

tega. Töötulemused on erivihkudena avaldatud trükis ja tehtud kättesaadavaks asjastuvitatuile.

Selts annab välja koos Eesti Agronoomide Seltsiga meie ainukest teaduslikku ajakirja põllumajanduse alal „Agronoomiat“.

Tänase kaanepildi autorist.

Tänase „Taluperenaise“ kaanepildi autoriks on graafikakunstnik Eduard Viiralt.

Kunstnik E. Viiralt on sündind 18. III 1898. a. Venemaal, Peterburi kubermangus, Tsarskoje Seloo maakonnas, Kaliitino mõisaametniku pojana. Säält ta siirdus 1916. a. Tallinna Kunsttööstuskooli ametit õppima. Õppeaeg kestis siin kõigest kuni 1918. a., millal E. Viiralt astus vabatahtlikuna sõjaväeteenistusse ja võttis osa vabadussõjast, teenides osa sest ajast Tartu kooliõpilaste-pataljonis. Siin tutvus ta ka Tartusse asund kunstnikkudega, ja kui kunstikool „Pallas“ 1919. a. avas esmakordselt oma ateljeed, oli E. Viiralt juba kunstikooli esimeste õpilaste ridades. „Pallases“ õppis Ed. Viiralt algul raidkunsti, kuid teenistuse sunnil läks vähehaaval üle joonistamistaielikult puhtgraafilistele

Eduard Viiralt.

sele ja lõpuks siirdus juba kujutusvaladele. Et E. Viiralt ilmutas kunstikoolis silmapaistvat annet ja edu, avanes tal võimalus kooli stipendiaadina lõpetada juba 1922. a. ja siis Saksamaale sõita, kus töötas Dresdeni kunstide-akadeemias 1922—1923. Selle järele kutsuti ta „Pallase“ kooli graafiliste kunstide õpetajaks, millisel kohal töötas kuni 1925. a. „Pallases“ lahkudes pöördub kunstnik Pariisi, kunstide maailmalinna, kus püsib kuni käesoleva ajani.

Kuigi kunstnik E. Viiralt on kodumaalt ära juba 10 aastat, ja on selle aja jooksul põhjalikumalt välismaal kodunend, ei ole ta ometi ühelgi aastal eemale jäänd oma kunstihing „Pallases“ ja eesti kunstinäitustest.

E. Viiralt on üks meie viljakamaid ja nimekamaid kunstnikke, kellel rahvusvaheline nimi ja võrratult kõrge tehniline tase omal alal üldse. Oma töödega on ta esinend

mitte ainult meil, vaid ka Lätis, Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal ja väga paljudel rändnäitustel Lääne-Euroopas. Pariisis on ta korraldand suurt tähelepanu köitnud erinäitusi 1927. ja 1928. a. Kunstnik Viiralt on illustreerind ka palju teoseid meie ilukirjanduse alalt, joonistand vekslipabereid, märke, ex-libriseid, aktsiatähti, kirjapäid, tempelid jne. Sulejoonistuse alal on suundamääravalt mõjund tema väljendusviis ja töötehnilised tuletusmeetodid. Üldiselt on tuntud tema omapärased illustratsioonid prof. Tennmanni „Usuõpetuse lugemikus algkoolidele“ ja sümboolsed initsiaalid koguteoses „Eesti“. E. Viiralt töötab suure meelelise mõjutavusega, harukordse täpsusega ja virtuoosliku joonepuhtusega. Ta tunneb ja käsitseb põhjalikult kõiki graafiliste kunstide tehnikaid nagu pliatsi-, söe-, grafiidi-, sule- ja külmnoelajoonistamist, metall-sõvtrükke, kivitrukke ühes värviliste litograafiliste võimalustega, linool- ja puulõikekunste. Siin on ta imestamapanevalt fantaasiarikas ja julge jutustaja. E. Viiralti looming kaldub päämiselt ekspressionismi, kusjuures ta tungib materjalide struktuuri tõeliste efektide tõlgitsemiseni, siidi, puu, paberi jt. kujutamistes. Eriti leidlikult arendab ta oma mustvalge-kompositsioones vari-valguse probleemi ja õhurikkust läbi joontemängu.

Tänane kaanepilt „Ema ja laps“ kujutab üht tüüpilist näidet E. Viiralti puulõikekunsti loomingust. Pildi ekspressionistlik kompositsioon — emal ja lapsel ühine silm ja pale, silmade haruldane suurus võrreldes suuvormidega, käte väiksus ja joonte rütmiline lainetus — ja valgusvarju efektide leidlik vahetamine ühes joonestiku puhtusega on siin nii kogemusrohkest edasi antud.

Säärane tööviis ei ole Viiraltil mitte ainuke. See esineb tuhandeis teisedites. Kuid joonte stiliseeriva õrnuse ja osavuse suhtes on ta enamasti iseloomuline ja kergesti äratuntav.

Kui arvestada seda, et sellelaadiline joonis pole tehtud mitte sulega, vaid on peitliga lõigatud puupakusse ja päälegi negatiivina (pahempidi), siis võidakse mõista ka meistri talenti ja käeosavust, mille laadilist esineb tõepoolest harva ka kunstnikkude peres.

Graafikakunstniku töid mitmelt erialalt leidub meie ja välismaa muuseumides ja paljudes erikogudes.

Ed. Ahas.

APS on edendand ja süvendand Eesti-Soome vahelist agronoomide pere läbikäimist. Olles sõpruslepingus vastava soome organisatsiooni „Sampsa'ga“ on vastastikku vahetatud väljaandeid ja ka stipendiaate, samuti on korraldatud rida vastastikuseid ekskursioone.

APS-il on ühendusi ka mitme välismaa ülikooliga ja teadusliku asutusega, missugustega ollakse väljaannete vahetuses.

Seltsil on veel terve rida mitmesuguseid teisi algatusi, millede loetlemine käesolevas kirjutuses viiks liiga pikale. Peab veel ainult mainima seda, et kogu see töö, mis APS-is on tehtud möödud 15. aasta jooksul, on tehtud suurimas üksmeeles ja suurimas erapooletuse ning omakasupüüdmatuse vaimus. APS-i peret on alati sidund ühine tahe, ja see on: kõigest jõust kaasa aidata kodumaa põllumajanduse igakülgsel arengule. Ja on kindel tõde, et just selle ennastohverdava, ideelise ja erapooletu suhtumise tõttu oma ülesannetesse on APS-i töö kannud hääd ja hinnatavat vilja.

Akadeemilisel Põllum. Seltsil on käesoleval ajal kasutada suur üheteistkümnetoaline korter

Peeter Põllu tän. nr. 5, Tartus, kus asub raamatukogu, lugemislaud kõigi Eestis ilmuvate ajalehtedega, paljude kodumaa ja välismaa ajakirjadega. Säälsamas asuvad ka „Taluperenaise“ toimetuse ja talituse ruumid, laduruum jne.

Olgugi, et üht-teist on jõudumööda korda saadetud, kuid palju, isegi väga palju on tulevikus veel teha. Tahame uskuda ja loota, et seniste 15-ne aasta töötulemuste järele otsustades Selts ka tulevikus suudab oma tööd endise hooga jätkata meie kodumaa põllumajanduse ja kodumajanduse paremale järjele tõstmiseks

Lõpuks ei saa jätta nimetamata, et kogu see suur töö, mille APS seni korda saatnud, on kõik tehtud tema lugupeetud esimehe prof. dr. P e e t e r K õ p p i õnnelikul juhtimisel, kes oma tasakaalukuse, sõbralikkuse ja isikliku kaasakiskuvusega on suutnud 15. a. kestel rakendada APS-i pere üksmeelsele viljakale tööle.

Selle töö jätkamiseks samas vaimus ja samasuguse edu ja hooga ka edaspidi soovib „Taluperenaine“ oma väljaandjale ja tema silmapaistvale juhile 15. aastapäeva puhul palju jõudu ja õnne.

Kas on mõtet? ..

16. karskuspüha puhul 3. nov. s. a.

M a g. A. L. E l a n g o.

— Kas on mõtet teha karskustööd, ega joomine ju sellepärast vähene? — Nii kuuleme sageli küsitlevat isegi neid, kes ise on karsked või peaaegu karsked. Ka ajakirjanduses loeme sageli, et joomine aina suurenevat; mõnikord kuuleb seda karskuskõnelejategi suust, kes sellega tahavad rahvast panna järele mõtlema.

Õnneks on see siiski ainult halb eksitus. Kui vaadelda arvusid, mis kogutud mitte mingi karskusorganisatsiooni, vaid täiesti erapooletute teaduslike asutuste poolt ja järelikult tohiks olla küllalt usaldatavad, siis saame teissuguse pildi. Need arvud näitavad, et joomine viimase 50 a. jooksul on langend. Kui võtta 10 tähtsamast Euroopa riigist äratarvitatud alakoholiliste jookide hulk liitrites (iga hinge kohta), siis saame järgmise tabeli:

	Õlut	Veini	Viina	Puhtas alkohol arvestades
1881/90	55,6	24,5	7,9	9,3
1896/1900	66,3	26,5	7,6	9,9
1906/10	63,1	32,6	6,5	9,9
1919/22	49,0	31,1	2,7	6,7
1923/27	57,3	29,3	2,6	7,0

Nagu sellest tabelist nähtub, on joomine pärast maailmasõda tugevasti langend, eriti põletatud viina tarvitamine. Aga ka juba enne maailmasõda näeme selle tarvitamise väikest tagasiminekut. Kõige visamini paneb vastu vein. Eriti väärrib tähelepanu, et nendes maades, kus alkoholi tarvitatakse peamiselt veini näol, nn. veinimaades, ka teiste alk. jookide tarvitamine püsib visamini, kui nn. viinamaades. Pärastsõjaaegne joomise langus oli veinimaades $\frac{2}{10}$, õllemaades $\frac{3}{10}$ ja viinamaades $\frac{4}{10}$. Ka

alkoholi tarvitamise poolest üldse on veinimaad esikohal: sääl tuleb iga hinge kohta keskmiselt 15 liitrit puhtast alkoholi (100°) aastas, õllemaades 6 liitrit ja viinamaades ainult 3,5 liitrit. See näitab, kuidas just veini näol alkohol tungib kõige sügavamale rahvasse ja veinina teda säält kõige raskem on välja tõrjuda. Järelikult pole see mingi kitsas fanatism või ühekiilgsus, mis moodsat karskusliikumist sunnib ka nõrgemate alk. jookide ja parajuse vastu võitlema, vaid sügav veendumus, et just siin alkoholismi juured peituvadki.

Eesti kuulub puhtakujuliste viinamaade hulka. Teiste alk. jookide osatähtsus viina kõrval on meil üsna väike. Kuid põletatud viina tarvitamises kuulub esikoht Euroopas kahjuks meile. Isegi Tšehhoslovakkia ja Rootsi, kus piirituse hind on palju odavam kui meil, ei jõua selle tarvitamises meie tasemeni. Kuid see ei tarvitse meid väga kohutada. Teades, et joomine just viinamaades on kergemini väljatõrjutav, võime loota, et see meilgi korda läheb. Ja me olemegi sel alal juba saavutand märgatavaid edusamme.

Harilikult arvatakse meilgi, et ega karskusliikumisel mingeid tagajärgi ole — joomine ju aina suureneb. Kust aga on võetud arvamine, et ta suureneb? Käesoleva sajandi alguses tuli meil iga hinge kohta äratarvitatud alk. jooki puhtas alk. võttes kaugelt üle 3 liitri, 1933. a. aga ainult 2,02 ja aastal enne seda ainult 1,99 liitrit. Alles kahel viimasel aastal on see määr natukene tõusnud, kuid kaugeltki mitte ennesõjaaegsele tasemele.

Sellest nähtub, et alkoholi väljatõrjumine sugugi pole nii lootusetu, nagu seda vahel arvatakse. Oluline osa on siin etendada riiklikul alkoholipoliitikal.

(Järg lk. 293 all).